

SÖZÜN SƏMİMİYYƏT İŞİĞİ

(Damət Salmanoğlunun yaradıcılığı haqqında qeydlər)

Bəzən adama elə gəlir ki, daha deyiləsi yeni söz qalmayıb, bir ömür yaşayan insanla, onun həyata gəlişi və həyatdan gedişi arasında Allaha, cəmiyyətə, təbiətə sevgilə bağlı hər şey deyilib və yazılıb. Lakin insan təfəkkürünün və düşüncəsinin sərhədləri nəhayətsizdir. Dünyanın, təbiətin, cəmiyyətin say-sız-hesabsız görüntüsü mövcuddur və bu vizuallığı uşaqdan tutmuş qocayadək hər kəs özünə xas rəqəsdən qəbul edir. Şairlər bu görüntüləri, bu mövcudluğu özünəməxsus formada poetik duyumla ifadə edirlər.

Allahın ilahi qüdrətinə şəhadət verən möcüzələrdən ən mükəmməli sözdür. Söz, həm də dünyanın əşrəfi sayılan insanın əşrəfidir. Ulu Tanrı sözü belə şərəfləndirmişdir. Bu fikrin fəlsəfi mətləbini açmağa ehtiyac yoxdur, çünki müqəddəs "Qurani-Kərim" bütün mətləblərə ən kamil cavabdır.

Söz, həm də güzgüdür. Fikirlərin, duyğuların, düşüncələrin güzgüsü. Bu ilahi güzgü xeyirxah və nəcib əməlləri, qəhrəmanlıqları, yurd, vətən sevgisini, həmçinin mayasında Allah işığı olan bütün sevgiləri, gözəllikləri öz mübarək üzündə əks edir. Müqəddəs sözün çeşməsindən içənlər o insanlardır ki, onların alın yazısından ulu Xalığın iahi təbəssümü boylanır.

Ulu sözə könül bağlayan qələm adamlarından biri də Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Prezident mükafatçısı şair Damət Salmanoğludur. Yurdumuzun əsrarəngiz guşələrindən olan qədim Masallı torpağında dünyaya göz açıb. Öz məzmunu ilə seçilən maraqlı və mənalı bir həyat yolu keçib. İndiyə kimi dörd poetik toplusu isiq uzaq gərək. Onun şeirlərinin əsas mövzusu uca peyğəmbərimizin (s.s.) "Vətəni sevmək imandandır" kəlamından su içib. Damətin şeirlərində yurd, vətən, dogma ocaga bağlılıq hissi məxsusi poetika ilə səciyyələnir. Milli-mənəvi dəyərlərin, el-oba sevgisinin, övlad, valideyn məhəbbətinin, ləyaqət və insanpərvərlik duyğularının bədii təbəssümü onun poetik nümunələrində səmimi bir kaloritə öz ifadəsini tapır. Həmçinin onun şeirlərində uca Allaha, islam dininə və müqəddəslərə dərin sevginin təbəssümü ilə yanaşı, həyatda xeyirxahlıq, həssaslıq və qayğıkeşlik ruhunun təbliği, sadə insanların arzu, istək və amallarının gerçəkləşməsi kontekstində bu amillərin rolunun böyüklüyü də səciyyəvi xarakter daşıyır.

Gənc yaşlarından ədəbi-bədii yaradıcılığa maraq göstərən Damət Salmanoğlunun qələm təcrübələrinin tarixi xronikası onun püxtələşməyə can atmasından, getdikcə buna nail olmasından soraq verir. Əlbəttə, uğurlu yaradıcılıq prosesi üçün peşəkarlıqla yanaşı, şair ovqatının "sarı sim" də gəzişməsi də vacib şərtlər sırasındadır. Bu mənada da Damət öz yaradıcılıq yolunda bu önəmli

şərtə diqqət yetirir, yeni könlünə yatan, onu həyacanlandıran mövzular, hadisələr qəlbinin poetik işığında təqdim edir.

Damət Salmanoğlu vətən sevdalı şairdir. Dogma Azərbaycanımızın gözəlliklərini, sərvətini, əzəmətini vəsf etməkdən yorulmur. "Azərbaycanım" şeiri də bu baxımdan səciyyəvidir.

Baxıram dənizə deyirəm, Allah,
Bəndənə nə gözəl nemət vermisən.
Qeyb olub qəlbimdən qüssə, kədər, ah,
Sən öz dərgahından sərvət vermisən...

Poeziya aləmində elə şairlər var ki, onların bədii qüdrəti, istedadının gücü mürəkkəb poetik obrazlar silsiləsində deyildir. Onların poetik ruhunun mayası folklor zənginliyindən qaynaqlanaraq, insanın arzusunu, ümidini, kədərini, sevincini, bütövlükdə mənəvi aləmini aydın, rəvan və özünəməxsus səmimiyyətlə əks etməsindədir. Bu aspektdə özünü doğruldan, yaradıcılığının təbii, səmimi və ahəngdar ovqatı ilə oxucu marağı qazanan vətənpərvər və səmimi şairdir Damət Salmanoğlu.

Ana yurdu, ata ocagı Masallının gözəllikləri Damətin şair qəlbində özünəməxsus səmimiyyət və həzin bir ahənglə, poetik avazla təbəssüm olunur. Yurdunun bir rəssam sövq-təbəssümü ilə tablosunu yaradan şair, həm də forma əvanlığı ilə oxucunu heyran edir. Haqqında danışdığımız

"Cənnətdir məkanım, cənnət Masallı" şeirinə şair klassik qoşma formasına bür müxəmməs (yeni beşlik) havası da qatılıb. Bu forma əlvanlığı şeirin gözəl məzmununa və ahənginə məxsus təbəssüm və nəغمə ruhu aşılayıb.

Dağların ətəyi yamyaşıl meşə,
Zirvələr konlunu acib günəşə.
Cəsmələr opusun sepir Viləşə,
Gözəllik ruhuma seribdir xali,
Cənnətdir məkanım, cənnət Masallı!

Damət Salmanoğlunun şeirləri gerçəkliklə, realılıqla yanaşı, həm də ilahi məqamlarla, mənəvi dəyərlərlə bağlıdır. Bu poetik nümunələrdə həyatın səsi, zamanın nəfəsi, insanın daxili aləminə, üreyinə nüfuz edən insan işığı duyulur. Şeirlərdə həqiqət duyğusu, haqq-ədalət yangısı, heyranlıq hissi bədii düşüncənin başlıca məzmununa çevrilir.

"Həyat bir imtahan imiş" şeirində şairin "həyat", "ölüm" nəsnələ-

ri haqqında bədii-fəlsəfi düşüncələrinin poetik inikasını görürük.

Dərd qimisar, kəder gələr,
Arzular quzu tək mələr.
Veriblərmə sənə xəbər?-
Həyat bir imtahan imiş.

Ay Damət, gələn köçəcək,
Ağlayan, gülən kəcəcek.
Ta yollardan gözünü cək.
Həyat bir imtahan imiş.

Damətin şeirlərində elə bir xüsusiyyət vardır ki, onu digər qələmlərləndirən fərqləndirə bilər. Bu cəhəti şərtləndirən amil geniş və dərin mənada sadəlikdir və bu məxsusi sadəlik onun yaradıcılığının mühüm aspektidir. Şairin poetik təfəkkürü bədii-ictimai mənanı aydın, səmimi və sadə formada ifadə etdiyinə görə onun şeirlərindəki forma sadəliyi, yeni ənənəvi xalq ruhuna bağlılıq bədii nümunələrin poetik təsirini qüvvətləndirir. Şairin şeirlərində iman ətri, halallıq qoxusu duyulur. Onun qəlbindəki Tanrı sevgisi dərin bir fəlsəfi özünüdərk hadisəsidir. "İlahinin həqiqəti" şeirində oxucu şairin müdrik həyat fəlsəfəsinə malik olduğuna şahid olur. Poetik sözün aynasında şairin bədii-fəlsəfi dünyası heyranlıq doğur və düşündürür.

Körpələr dil açır "inqa" səsiylə,
Görəsən nədir bu sözün hikməti?!
Mələklər yazırlar öz əlləriylə,
Hər körpə alnına tale, qisməti.

Bu misraların poetik məzmununda böyük islam fəlsəfəsinin bədii-fəlsəfi mahiyyəti ehtiva olunur.

Bu şeirin bədii ümumiləşdirməsi qəlbi iman dolu bir şairin müdrik düşüncələrinin sevgi ətirli inamıdır.

Allaha, Anaya, Vətənə sevgi,
İnsanın insanlıq ləyaqətidir.
Qoruyun, yaşadın bu ülvə eşqi,
Bu eşq ilahinin həqiqətidir...

Damət Salmanoğlunun şeirlərində ictimai, mənəvi, əxlaqi tələp və halallıq, pak sevgi, məhəbbət, yurdseverlik, təbiət mövzusu geniş yer tutur və onun bədii-estetik məfkurəsinin formalaşmasında əhəmiyyətli önəm kəsb edir. Bu şeirlərin səciyyəvi cəhətlərindən biri də onların müasirliyi, yeni şair müasir həyatın təzadlarını, onun insanlara səadət bəxş edən məqamlarını və eyni zamanda insanların əzab məngənəsində sıxan anları bədii məzmununda ehtiva edərək, onu yeni mənə çalarları ilə zənginləşdirməyə çalışır.

İnanıram ki, səmimi təvəzzük, iddiasız qələm və işıqlı ürək sahibi olan şair Damət Salmanoğlunun ədəbi uğurları onun ünvanına çevriləcək. Omrunun 60-ci baharına qədəm qoyan şair dostuma can sağlığı və yaradıcılıq uğurları arzulayıram!

Balayar Sadiq

